

LEHTI & CO

Vammaispalvelulain soveltaminen

Hallintoakatemia | 27.10.2020 | Lakimies, OTK Liisa Murto

Koulutuksessa käsiteltäviä asioita

Lakien etusijajärjestys

- Asiakkaan ja lapsen etu
- Asiakkaan tarve ja palvelutarpeen arviointi
- Eri lakien ja palveluiden yhteensovittaminen

Vammaispalvelulain mukaiset palvelut suhteessa muihin palveluihin

- Milloin myönnetään vammaispalvelulain mukaisia palveluita ja milloin muita palveluita
 - Henkilökohtainen apu
 - Kuljetuspalvelu
 - Asunnon muutostyöt
 - Palveluasuminen

Sosiaalihuoltolain soveltamisala

SHL 2 §

Kunnallinen sosiaalihuolto

- Lakia sovelletaan kunnalliseen sosiaalihuoltoon, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.
- Sosiaalihuoltoon sisältyvät sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yleis- ja erityislainsäädännön mukaiset sosiaalihuollon tehtävät ja palvelut.

Erityislakien soveltaminen ja asiakkaan etu, pääsääntö

- Jos henkilöllä on muun lain nojalla oikeus sosiaalihuollon saamiseen, on sovellettava niitä säännöksiä, jotka parhaiten toteuttavat asiakkaan etua siten kuin 4 ja 5 §:ssä säädetään

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut

- Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa tai kun asiakas muutoin tarvitsee sekä sosiaali- että terveydenhuollon palveluja on sovellettava niitä sosiaali- ja terveydenhuollon säännöksiä, jotka asiakkaan edun mukaisesti parhaiten turvaavat tuen tarpeita vastaavat palvelut ja lääketieteellisen tarpeen mukaisen hoidon.

Yleis- ja erityislait sosiaalihuollossa 1/2

Ensisijainen ja toissijainen lainsäädäntö

- Sosiaalihuoltolaki on **ensisijainen aina**, kun se takaa riittävät ja sopivat palvelut
- Se on myös asiakas- ja palvelusuunnittelun ”prosessilaki”

Arvioinnissa ja suunnittelussa on otettava huomioon erityislakien säännökset, kun ne tulevat sovellettaviksi

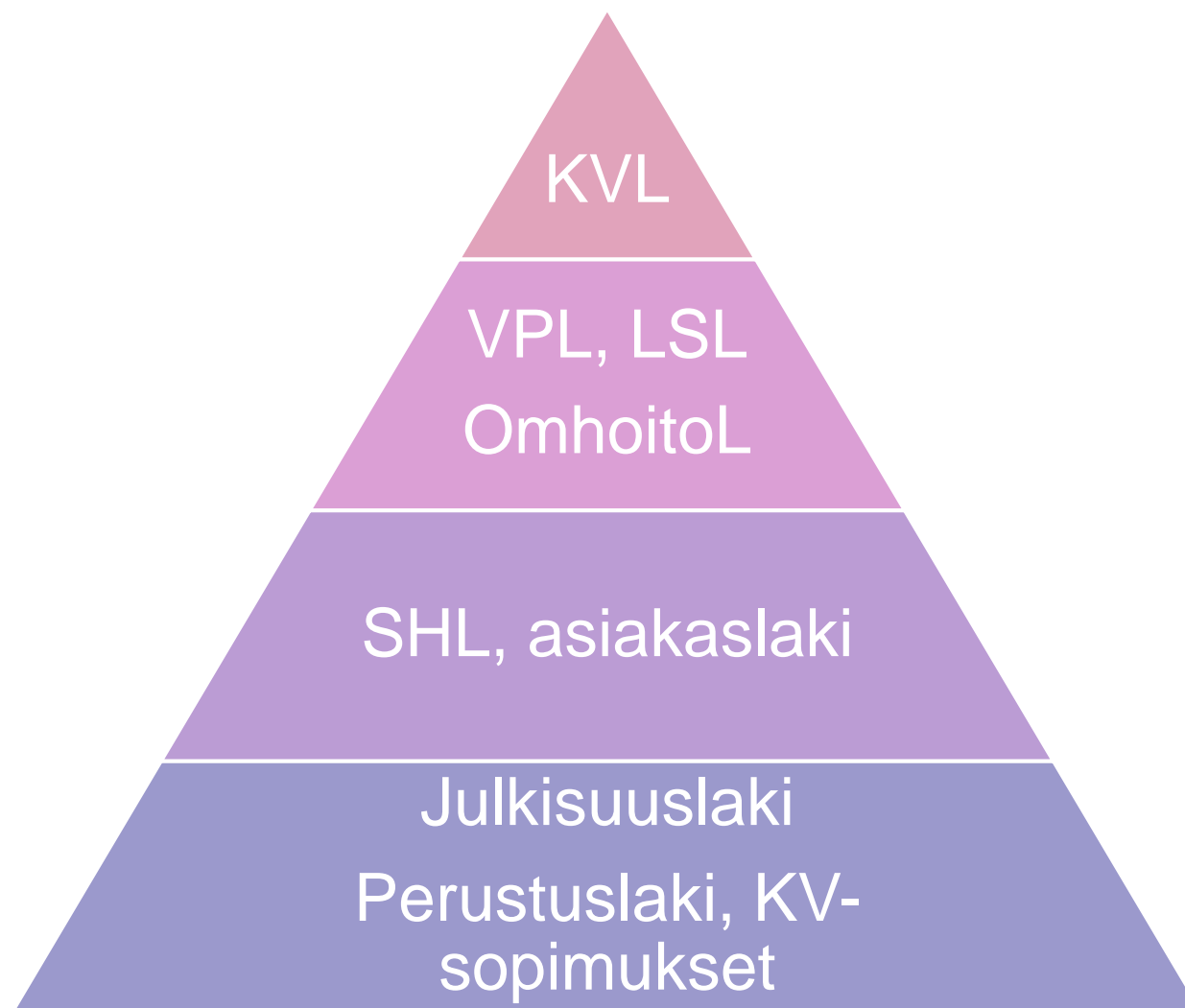
Kun asiakkaalle on oikeus palveluun useamman lain perusteella, on valittava se, joka parhaimmin toteuttaa **asiakkaan etua**.

Yleis- ja erityislakien mukaisia palveluita voidaan järjestää rinnan

Oikeutta subjektiiviseen oikeuteen perustuvaan palveluun ei voida sivuuttaa järjestämällä tilalle muuta palvelua

- Asiakkaan etu määritellään SHL 4 § ja 5 §:n mukaisesti.

Yleis- ja erityislait sosiaalihuollossa 2/2

Asiakkaan etu

Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden edun toteutumiseen.

Asiakkaan etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimintatavat ja ratkaisut parhaiten turvaavat:

- 1) asiakkaan ja hänen läheistensä hyvinvoinnin;
- 2) asiakkaan itsenäisen suoriutumisen ja omatoimisuuden vahvistumisen sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet;
- 3) tarpeisiin nähden oikea-aikaisen, oikeanlaisen ja riittävän tuen;
- 4) mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan;
- 5) kielellisen, kulttuurisen sekä uskonnollisen taustan huomioimisen;
- 6) toivomuksia, taipumuksia ja muita valmiuksia vastaavan koulutuksen, väylän työelämään sekä osallisuutta edistävän toiminnan;
- 7) asiakassuhteen luottamuksellisuuden ja yhteistoiminnan asiakkaan kanssa.

Lapsen etu

Lapsen etu tulee ottaa huomioon lastensuojelussa ja yleisissä perhepalveluissa sekä muissa tilanteissa, joissa sosiaalihuollon toteuttaminen tosiasiallisesti vaikuttaa lapsen tilanteeseen.

Kaikissa sosiaalihuollon toimissa, jotka koskevat lasta, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Lasten kohdalla on SHL 4 §:ssä mainittujen asioiden lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut parhaiten turvaavat:

- 1) tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin;
- 2) mahdollisuuden saada ymmärtämystä sekä iän ja kehitystason mukaisen huolenpidon;
- 3) turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden;
- 4) itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen.

Vammaispalvelu- lain soveltaminen

VPL
1-2 §
4 §

Vammaispalvelulain tarkoitus:

- Edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä
- Ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä.

Kenelle:

- Vammaiselle henkilölle
 - Henkilö, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista.
- Silloin, kun vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla.

Lisäksi kunkin palvelun osalta tarkemmat edellytykset

Milloin järjestetään vammaispalveluita

Vammaispalvelulain mukaisia tukitoimia ja palveluja järjestetään, jos henkilö ei saa **riittäviä ja hänelle sopivia palveluja** tai tukitoimia muun lain nojalla

Kehitysvammaisten henkilöiden erityispalvelut ensisijaisesti vammaispalvelulain nojalla silloin, kun ne ovat **riittäviä ja sopivia sekä kehitysvammaisen henkilön edun mukaisia**

Käytännössä tarkoittaa sitä että asiakkaalla on oikeus palveluun vammaispalvelulain perusteella, järjestetään palvelu vammaispalvelulain perusteella.

Jos vammaispalvelulain mukainen palvelu ei erityishuollon asiakkaalle ole riittävä ja sopiva järjestetään palvelu kehitysvammalain perusteella

Palvelutarpeen arviointi ja palvelusuunnitelma

Palvelutarpeen arvioinnin ja palvelusuunnitelman tarkoituksena on

- Selvittää asiakkaan yksilöllinen tilanne
- Selvittää asiakkaan palveluntarve
- Huomioida yleis- ja erityislakien säännökset
- Varmistaa, että asiakas saa tarpeitaan vastaavia palveluita

Palvelutarpeen arviointi

SHL 36 §
VPL
3 a§

Arviointi tehdään

- asiakkaan **elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa**
- **yhteistyössä** asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa ja läheisensä sekä muiden toimijoiden kanssa.

Vammaisten henkilöiden palvelutarpeen selvittäminen,

- millä toimenpiteillä, palveluilla ja muutoksilla lain tavoitteet saadaan toteutumaan.
VPL 3a §

Kiireellisen avun tarve arvioidaan välittömästi muutoin tarpeen selvittäminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä yhteydenoton jälkeen

Palvelutarpeen arviointi tehdään, jollei arvioinnin tekeminen ole **ilmeisen tarpeetonta**.

Yleis- ja erityislakien huomioiminen arvioinnissa

Siilo, johon asiakas on sijoitettu, ohjaa helposti liikaa palveluiden järjestämistä

- Arviointi on tehtävä laajasti palveluvalikoimaa tarkastellen
- Diagnoosi- tai vammalähtöisyydestä irtautuminen

Vammaiselle tai erityistä tukea tarvitsevalle lapselle ja perheelle on järjestettävä tarpeen mukaiset lapsi- ja perhepalvelut

- Perhetyötä tai lapsiperheiden kotipalvelua
- Vanhemmuuden tukea, perheneuvolan palveluita
- Ammatillinen tukihenkilö

Peruspalveluja voidaan täydentää erityispalveluilla.

Erityispalveluja saavilla on oikeus myös perustason palveluihin.

Sosiaalihuollon asiakaslaki soveltuu kaikkeen sosiaalihuollon toimintaan.

- Asiakkaan etu ja oikeudet, itsemääräämisoikeus, osallisuus

Huomioitavia asioita palvelutarpeen arvioinnin tekemiseen

- Erityisen tuen tarve?
- Omatyöntekijä
- Asiakkaan informointi
- Asiakkaan velvollisuus antaa tietoja
- Tiedon hankkiminen muualta
- Tutkimuksen/koematka/ulkopuolisen arvioinnin edellyttäminen (vain vammaispalveluissa VPL 11 §)
- Läheisverkoston kartoittaminen
- Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Asiakas/palvelu- suunnitelma ja sen tarkoitus

Asiakassuunnitelma täydentää palvelutarpeen arviointia ja tehdään palvelutarpeen arvioinnin pohjalta.

- Osana suunnitelmaa voidaan tarkentaa ja päivittää tehtyä arviointia.

Palvelutarpeen arvion tekeminen edeltää asiakassuunnitelman tekemistä, eikä suunnitelmaan kirjata uudelleen asioita, jotka on jo kirjattu palvelutarpeen arvioon.

Palvelutarpeen arvio ja suunnitelma muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden.

Suunnitelma laaditaan, ellei laatiminen ilmeisen tarpeetonta

Henkilökohtaista apua myönnettäessä palvelusuunnitelma on laadittava aina, koska vammaispalvelulain 8 d § edellyttää käytännössä suunnitelman laatimista.

SHL 39 §
AsiakasL
7 §
VPL 3 a §

Palvelusuunnitelman sitovuus

Palvelusuunnitelma ei ole viranomaisen tekemä hallintopäätös

– ei juridisesti sitova

Asiakkaalle ei synny suoraa oikeutta vaatia kirjattuja palveluja ja tukitoimia

- Välttämättömiksi arvioituihin palveluihin syntyy oikeus
- Palvelut tulee myöntää, ellei ole perusteltua syytä menetellä toisin
- Poikkeavan päätöksen huolellinen perusteleminen
 - Esim. asiakkaan avun tarpeen muuttuminen palvelusuunnitelman teon jälkeen

Yhdistetty palvelutarpeen arvio ja asiakas / palvelu- suunnitelma?

Lainsäädäntö ei lähtökohtaisesti asettane estettä sille, että laaditaan yksi asiakirja, joka sisältää palvelutarpeen arvion ja asiakassuunnitelman ja erityislain tai -lakien mukaiset palvelu- tai asiakassuunnitelmat

Yhdistäminen ei saa viivästyttää palvelutarpeen arviota.

Jos arvio ja suunnitelmat yhdistetään, on tärkeää, että asiakirjasta käy selkeästi ilmi, mitä se sisältää

- Oikeusvaikutukset
- Asiakkaan informoiminen ja selkeys
- Työntekijän vastuu ja sen rajat

Miten kehitysvammalain erityishuolto-ohjelma suhteutuu asiakkaan palvelusuunnitelmaan ?

Erityishuolto-ohjelma

Erillinen päätösasiakirja erityishuoltona järjestettävistä palveluista

Ohjelmaan kirjataan kehitysvammaisten erityishuoltona annettavat palvelut

Yksilöllinen ohjelma jokaiselle erityishuollon tarpeessa olevalle

Palvelusuunnitelma

Kokonaisesitys henkilön tarvitsemasta avun, tuen ja palvelujen yhdistelmästä

Suunnitelmaan kirjataan **myös** kehitysvammaisten erityishuoltona annettavat palvelut

Erityishuolto-ohjelman lisäksi tehdään usein palvelu- tai asiakassuunnitelma

Vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Kuntoutusohjausta ja sopeutumisvalmennusta sekä muita tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisia palveluja

– Näitä palveluja voidaan antaa myös vammaisen henkilön lähiomaiselle tai hänestä huolehtivalle taikka muutoin läheiselle henkilölle

kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen,

päivätoiminta,

henkilökohtainen apu,

palveluasuminen

Taloudelliset tukitoimet

Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuneet kustannukset

– korvataan puolet

Vakiomalliseen välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehdyt vamman edellyttämät välttämättömät muutostyöt

– korvataan kokonaan

Vaatetuksen ja erityisravinnon hankkimisesta

Asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuneet kustannukset

– Korvataan kohtuulliset kustannukset

Henkilökohtainen apu

Vammaispalvelu- lain henkilö- kohtainen apu

VPL
8 c §

Henkilökohtaiseen apuun on oikeutettu henkilö, joka pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta **tarvitsee toisen henkilön apua** ja avun **tarve on välttämätöntä ja toistuvaa**

Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella

- 1) päivittäisissä toimissa,
- 2) työssä ja opiskelussa,
- 3) harrastuksissa,
- 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa tai
- 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä

Henkilökohtainen apu on apua niissä toimissa, jotka henkilö tekisi itse, mutta ei niistä vamman tai sairauden vuoksi selviä.

Välttämätön ja toistuva avun tarve

Välttämättömästä ja toistuvasta toisen henkilön avun tarpeesta on kyse silloin, kun avun tarve on

- sekä määrällisesti runsasta ja se on **jatkuvaluonteista** tai
- määrällisesti vähäisempää mutta **toistuvaa**.

Henkilökohtaisen avun välttämättömyys on arvioitava aina ottamalla huomioon henkilön **yksilöllinen avuntarve ja hänen elämäntilanne kokonaisuudessaan.**

Avun välttämättömyyttä arvioitaessa on otettava huomioon

- henkilön saamat muut palvelut
- käytössä olevat apuvälineet tai apuvälineet, jotka olisivat mahdollisesti myönnettävissä ja käytettävissä
- henkilön perhesuhteet.
- henkilön oma käsitys ja mielipide
- henkilön elämäntilanne kokonaisuudessaan
- palvelusuunnitelma

Henkilökohtaisen avun tarkoitus

Henkilökohtaisen avun tarkoitus on

- auttaa vaikeavammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan
- mahdollistaa toimet, jotka henkilö tekisi itse, mutta joista ei vammaan tai sairauden vuoksi selviä
- turvata osaltaan lapselle tai nuorelle mahdollisuutta terveeseen kasvuun ja kehitykseen
 - esimerkiksi kodista irtautuminen ja itsenäistyminen, ikätovereihin liittyminen

Rajaukset henkilökohtaiseen apuun

- Oikeutta henkilökohtaiseen apuun ei ole, jos avun tarve johtuu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista
- Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määrittellä avun sisältö ja toteutustapa
- Henkilöt, joiden kohdalla riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein
 - Laitoshoitorajaus
 - Tiukat kriteerit oikeuskäytännössä

Henkilökohtainen apu ja ikääntyminen

Henkilökohtaista apua ei ole tarkoitettu niille, joiden avun tarve johtuu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista

Tähän avun ja tuen tarpeeseen vastaaminen tapahtuu muun sosiaali- ja terveydenhuollon yleis- ja erityislainsäädännön nojalla

Ikääntyneitä ei ole suljettu palvelun ulkopuolelle

Ainoana perusteena palvelun saamiselle on henkilön **vammasta tai sairaudesta aiheutuva avun tarve**

Merkitystä ei ole sillä, missä elämän vaiheessa henkilö on vammautunut tai sairastunut

Ikääntyneillä vaikeavammaisilla henkilöillä sekä ikääntyneenä vaikeasti vammautuneilla on oikeus henkilökohtaiseen apuun samoin perustein kuin muillakin vaikeavammaisilla henkilöillä

Voimavara

Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.

Voimavaraedellytyksen tarkoituksena on varmistaa, että henkilön itsemääräämisoikeus ja tahto toteutuvat silloin, kun hän käyttää avustajaa.

Henkilökohtaisen avun ratkaisussa tulee pohtia erikseen järjestämistapa (kykeneekö toimimaan työnantajana?)

Hoiva, hoito ja huolenpito

Hoiva hoito ja huolenpito liittyy voimavaraedellytyksiin.

Hallituksen esityksen (HE 16672008) mukaan sellaisten henkilöiden apu, joiden avun tarve perustuu pääasiassa hoivaan, hoitoon ja valvontaan, tulee toteuttaa muulla tavoin.

Henkilön voimavarojen ja tarpeiden selvittäminen

Edellytyksenä on, että henkilöltä löytyy voimavaroja määrittellä avun tarvettaan ja ajatuksia siitä, miten apu voitaisiin järjestää.

Voimavarojen osoittamiseksi riittää, että henkilö ilmaisee sen, mitä hän tekisi tai minkä suunnitelman toteuttaisi, jos hän itsenäisesti siihen pystyisi.

Keskeistä on tarpeiden läpikäynti henkilölle soveltuvalla tavalla.

- Tarjottava tukea kommunikointiin, päätöksentekoon, ymmärtämiseen
- Puhekommunikaatio ei ole edellytyksenä

Henkilön ei tarvitse kyetä määrittelemään omaa avun tarvettaan ilman apua ja tukea.

- Apuna voidaan käyttää myös henkilön läheisiä
- Määrittely ei voi perustua pelkästään heidän näkemyksiinsä

Voimavara voi olla jakautunut

- Päivittäisissä toimissa ei ole voimavaraa
- Kodin ulkopuolisessa vapaa-ajan toiminnassa on voimavaraa

Lapsen oikeus henkilökohtaiseen apuun

Myös lapsella oikeus saada henkilökohtaista apua

- Lapsella voimavaroja määritellä avuntarve
- Avun tarve ei johdu pääasiassa hoivasta hoidosta, huolenpidosta, valvonnasta

Toimet joita samanikäiset lapset tekisivät itsenäisesti ilman aikuisen apua tai valvontaa

Henkilökohtaisen avun järjestämistavat

Kunta voi järjestää henkilökohtaista apu

1. korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset työnantajan maksettavaksi kuuluvine lakisääteisine maksuineen ja korvauksineen sekä muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut
2. Antamalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluiden hankkimista varten palvelusetelin, jonka arvo on kohtuullinen
Palvelusetelistä oikeus kieltäytyä
3. Hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai järjestämällä palvelun itse taikka sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa.

Kunta voi myös yhdistellä järjestämistapoja

Henkilökohtaisen avun järjestämistavan arviointi

Henkilökohtaisen avun järjestämistavoista päätettäessä ja henkilökohtaista apua järjestettäessä

- otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön **oma mielipide ja toivomukset** sekä
- palvelusuunnitelmassa määritelty **yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan.**

Työnantaja mallissa henkilökohtaisena avustajana ei voi toimia vaikeavammaisen henkilön **omainen tai muu läheinen henkilö**, ellei sitä **erityisen painavasta syystä** ole pidettävä vaikeavammaisen henkilön **edun mukaisena.**

Henkilökohtainen apu ja omaishoito

Omaishoidon tuki painottuu pääasiassa hoivaan ja huolenpitoon

Jos kysymys on vaikeavammaisen henkilön kotona tarvitsemasta välttämättömästä avusta, voivat tulla sovellettavaksi myös palveluasumista koskevat säännökset

Omaisensa antama hoito on usein omaishoitoa

Vammaisen henkilön omaisella ei ole velvollisuutta allekirjoittaa omaishoidon tukea koskevaa sopimusta

Vammaisella henkilöllä voi olla sekä omaishoitoa, että henkilökohtaista-apua

Kuljetuspalvelu

Vaikeavammaisuus kuljetuspalveluissa

Vaikeavammainen on henkilö, jolla on

- **erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja**
- joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia **joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia**

Ei ikärajausta

Ikä ja kuljetuspalvelut

Ei ikärajausta

Perusteena on ainoastaan vammasta tai sairaudesta aiheutuva välttämätön tarve kuljetuspalveluun

Oikeuskäytäntö on vahvistanut, että merkitystä **ei ole** sillä, johtuuko palvelun tarve pääasiassa **ikäntymiseen liittyvistä sairauksista**

Ero henkilökohtaiseen apuun

Merkitystä ei myöskään ole sillä pystyykö henkilö itse määrittelemään palvelujensa tarpeen
– lapset

Tarpeen arviointi

Yksilölliset tarve

Arvioinnin perustana usein lääkärintodistus

– Ei voida ratkaista suoraan sen perusteella

Arvioitava henkilön toiminnallista ympäristöä, kuten palvelujen, työn ja harrastuksien sijaintia, julkisia liikennevälineitä, pysäkkien sijaintia ja apuvälineitä

Voidaan edellyttää koematkaa

Kuljetuspalvelun järjestämistavat

Kunnalla on oikeus valita kuljetuspalvelun järjestämistapa

Kunta ei voi kuitenkaan rajoittaa vammaisen henkilön yksilöllistä oikeutta saada hänelle sopivia palveluja ja tukitoimia

Käyttötarkoitus, kunnalla oikeus seurata että myönnetyt palvelut ja tukitoimet järjestetään ja käytetään lain edellyttämällä tavalla

- Kuitenkin henkilötietojen suoja otettava huomioon, tietojen rekisteröinti
- Tositteet esim taksikuitit vapaa-ajalta, riittää että korttelitarkkuus, työ- ja opintomatkoista tarkempi osoitetieto

Kuljetuspalvelun laajuus

Järjestettävä **välttämättömät** työhön ja opiskeluun liittyvät matkat sekä **vähintään 18** yhdensuuntaista jokapäiväiseen elämään kuuluvaa asiointi- ja vapaa-ajan matkaa kuukaudessa

- Kunnan velvollisuus kuukausikohtainen, ei velvollisuutta siirtää käytettäväksi myöhemmin
- Kunta voi myöntää enemmän kuin 18 matkaa/kk

Vaikeavammaisella perusteluvelvollisuus, jos hakee enemmän

- Oltava vamman tai sairauden aiheuttama tarve + välttämättömyys

Kuljetuspalvelujen järjestämisvelvollisuus koskee asuinkunnan alueella tai lähikuntiin ulottuvia kuljetuksia.

- Lähikunnan arvioinnissa huomioitava matkan pituus ja yksilöllinen kuljetustarve -> oltava kohtuullisia

Kuljetuspalvelu ja autoon saatu tuki

Määrää voidaan yksilöllisen harkinnan perusteella rajoittaa, jos vaikeavammaisella tai hänen perheellään käytössä auto, jota tosiasiallisesti käytetään hänen kuljetuksiin, ja autoon saatu VPL:n avustusta tai autoveronpalautusta

– kunnan näyttövelvollisuus

Tuettu auto ja kuljetuspalvelut eivät ole kuitenkaan toisensa poissulkevia

Vuodenaikojen vaihtelu, jos tuettu ajoneuvon käyttö estyy vuodenajan vaihtelusta johtuen

– järjestettävä kuljetuspalvelut vammaispalvelulain mukaisesti

Oman auton käyttöä ei korvata kuljetuspalveluna

Asunnon muutostyöt

Vaikeavammaisuus asunnon muutostöissä

Vaikeavammainen on henkilö, jolle liikkuminen tai muu omatoiminen suoriutuminen vakituksessa asunnossa tuottaa vamman tai sairauden vuoksi erityisiä vaikeuksia

- Mahdollisuus asumiseen omassa kodissa
- Ei ikään perustuvia rajoituksia
- Palvelusuunnitelman huomioon ottaminen

Muutostöiden välttämättömyys

Henkilö tarvitsee vammansa tai sairautensa johdosta **välttämättä** näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista

Muutostöiden välttämättömyys arvioidaan vaikeavammaisen henkilön tarpeista lähtien

Tarkoituksena on, että vammaisella henkilöllä olisi itsenäisesti mahdollisuus liikkua asunnossa ja käyttää asunnon niitä tiloja, jotka mahdollistavat henkilön itsenäisen selviytymisen kotona sekä päästä asuntoon ja sieltä pois

Kunnan järjestämisvelvollisuus

Kunnan on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat **kohtuulliset** kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta **välttämättä** tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista

Kustannusten kohtuullisuus

Määriteltäessä kustannusten kohtuullisuutta on

- selvitettävä hankittavan laitteen keskimääräinen markkinahinta ja se
- mikä on muutostöiden osalta kulloinkin vammaiselle henkilölle **sopiva ja toteuttamiskelpoinen ratkaisu**

Muutostöissä tulee noudattaa soveltuvin osin yleisesti hyväksyttyä ja käytössä olevaa laatutasoa

Kohtuulliset kustannukset on korvattava kokonaan

Korvattavaksi eivät tule kustannukset, jotka

- ylittävät välttämättömät kohtuulliset kustannukset
- aiheutuvat asumismukavuudesta tai esimerkiksi asumistason parantamisesta
- ovat aiheutuneet tavanomaisesta laatutasosta poikkeavien materiaalien tai työtapojen käytöstä
- Ovat asunnon peruseräparannuksia
- Ovat normaaleja kuluja uudisrakentamisesta

Asunnon muutostöiden järjestäminen ja korvaaminen

- Avustusta tai korvausta asunnon hankintaan ei voida myöntää
- Muutostyöt vain vakituiseen asuntoon
Oikeuskäytännössä lapsilla on voinut olla kaksi vakituista asuntoa
- Esteiden poistaminen asunnon välittömästä lähiympäristöstä
- Korvattaviin muutostöihin kuuluvat myös muutostöiden suunnittelu (mahdollisten asiantuntijalausuntojen ja rakennuspiirustusten hankkiminen) sekä Määrärahoista riippumatta
- Jos henkilö muuttaa tai vaihtaa asuntoa, on korvausta koskevassa hakemuksessa perusteltava paitsi
 - Vammasta tai sairaudesta aiheutuva tarve muutostöihin
 - Myös muuton tai asunnon vaihdon peruste

Korvattavat kustannukset

Oikeuskäytännössä on katsottu korvattaviksi asunnon muutostöiksi esimerkiksi

- viemäröinti
- vesijohdon vetäminen sähkötoineen
- sälekaihtimien asentaminen näkövammaiselle henkilölle häikäisyn poistamiseksi
- kylpyhuoneen lattialaatoituksen kustannusten korvaaminen
- WC-pesutilojen välttämättömät purkutyöt, pintatyöt, LVI- ja sähkötyöt, kalusteet ja lattialämmitys
- ikkunoiden vaihto
- puhelinkaapelin ja tv-kaapelin vetämisen makuuhuoneeseen
- sisäänkäynnin yhteyteen rakennettavat suojakaiteet jne.

Asunnon muutostöinä on korvattu saniteettitilojen korjauksia vamman edellyttämän tarpeen mukaisesti. Jos vammaisen henkilön asunnossa on jo riittävät peseytymistilat, joita vammaisen henkilö pystyy käyttämään, ei korvausta muutostöihin ole voinut saada muihin pesutiloihin

Jos asunnossa on muut riittävät ratkaisut henkilökohtaisen hygienian hoitoon, ei esimerkiksi saunan muutostöihin tai sen rakentamiseen voi saada korvausta asunnon muutostöinä

Palveluasuminen

Vaikeavammaisuus palveluasumisessa

Palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka

- vammansa tai sairautensa vuoksi
- tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa
- **jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti**

Palveluasuminen

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta **välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista**

Eriyistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen ei ole, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein

- Tilanteet, joissa vaikeavammaisen henkilö tarvitsee vaativaa ja monialaista erityisosaamista sekä ympärivuorokautista sairaanhoidollista osaamista edellyttäviä palveluja
- Myös tilanteet, joissa henkilö on jo palvelu- tai hoidontarpeensa takia perustellusti laitoshoidossa

Palveluasuminen järjestäminen

- Tarkoituksena tukea jatkuvaa apua tarvitsevaa vaikeavammaista tulemaan toimeen ja suoriutumaan tavanomaisista elämäntoiminnoista ilman laitoshuoltoa
- Vammaisella henkilöllä subjektiivinen oikeus palveluasumiseen.
- **Subjektiivinen oikeus ei ulotu kuitenkaan tapaan, jolla kunta järjestää palvelun**
- Voidaan järjestää ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaisina palveluina, jolloin vammaispalvelulain mukaiset toissijaisia
- Voidaan järjestää asiakkaan kotiin, palvelutaloon tai molempiin vuoroajoin
- Järjestämistavan valitsemisessa otettava huomioon asiakkaan toivomukset ja mielipide ja muutoinkin kunnioitettava hänen itsemääräämisoikeuttaan
- Ei voimavaraedellytystä
- Järjestettävä määrärahoista riippumatta

LEHTI & CO

Juridiikkaa
pintaa
syvemmältä

Kiitos mielenkiinnosta // www.lehtijakumppanit.fi

